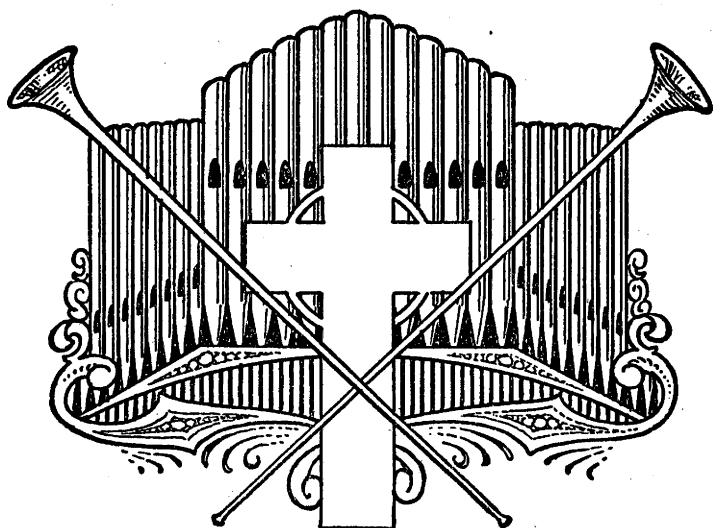

TIDSKRIFT
FÖR
KYRKOMUSIK
OCH
SVENSKT GUDSTJÄNSTLIV

ORGAN FÖR
SÄLLSKAPET KYRKOSÅNGENS VÄNNER
OCH
SVERIGES ALLMÄNNA ORGANIST- o. KANTORSFÖRENING

UNDER MEDVERKAN AV INTENDENTEN BENGT CNATTINGIUS, LINKÖPING, KYRKO-
HERDEN, TEOL. LIC. KNUT PETERS, SÖNDRUM OCH MUSIKDIREKTÖREN
SVANTE SJÖBERG, KARLSKRONA

UTGIVEN AV DOMKYRKOVICEPASTOR ARTHUR ADELL, LUND

15 Mars

ÅTTONDE ÅRGÅNGEN N:o 3.

1933

STOCKHOLM, SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

UPPSATSER.

A. Adell: Biskop G. Aulén	33
—» Nordiskt kyrkomusikermöte	65
—» Psalmvalet	113
—» Evangeliebokens kollektböner	126
—» Julkalendrar	8
O. Agrell: Kyrkosångshögtiden i Uppsala	161
—» Från en tysk kyrkomusikalisk läroanstalt	179
F. M. Allard: Nya organistexamen	60
—» A. Fasmer Dahl	148
Alla helgons dag (Hymner)	145
H. Andersson: Mässa och mässkrud	151
B. Anrep-Nordin: Nya organistexamen	2
G. Aulén: Nya organistexamen	21
—» Ur herdabrevet	81
E. Bangert: Orgelns användning i gudstjänsten	97
Bestämmelser vid orgelbygge	91
Bön på Sexagesima	17
B. Cnattingius: Kyrklig konst 1932	55
—» Dopfuntens plats	125
Dies est lætitia	184
E. Erlandsson: Psalm vid biskopsinviqning	108
A. E. Fahlin: Kyrkomusikernas ställning	185
K. Gustafsson: Kyrkomusikaliska elementa	177
J. Heddar: Tredje Schützfesten	25
—» Postludier för passionstiden	29
—» Postludier för advents- och jultiden omslaget till nov. nr.	
—» Lägre organistexamen	170
A. O. T. Hellerström: Den svenska tidegården	146
Kyrkomusikermötet i Stockholm	43, 58, 65
Kyrkosångsmötet i Uppsala	90, 134, 161
L. Lindhagen: Ad Invocandum Spiritum Sanctum	73
—» Christe qui lux	23
—» In tempore Pasche	33
E. Lundberg: Landsbygdens kyrkogårdar	38
C. A. Moberg: Nutidsläget i vårt lands kyrkomusik	106
—» Missalets inledningsantifonier	129
G. Morin: J. Chr. Fr. Haeffner	17, 35
—» Haeffners musikaliska skapande	68
—» 1700-talets svenska koralboksarbete	115
Nordiska kyrkomusikermötet i Stockholm	43, 58, 65
Nya organistexamen	2, 21, 42, 60, 142, 170
D. Olson: Nya organistexamen	42
K. Peters: Kyrkomusikens historia	49
—» Nutidsläget i vårt lands kyrkomusik	104
C. Rogberg: Nya organistexamen	6
C. Rosenqvist: J. L. Krebs	149
A. Runbäck: Orgelrestauration	164
G. Schedin: Gammal engelsk orgelmusik	7
—» Gottfrid Silbermann	40
—» Orgeln i All Hallows church	133
Sv. Sjöberg: Nya organistexamen	22
J. Sundberg: Orgelns användning i gudstjänsten	85
P. Söderlind: XIII intern. konsthistorikerkongressen	173
I. D. Wallerius: Nutidsläget i vårt lands kyrkomusik	100
H. Weman: Nya organistexamen	4
—» Orgelns användning i gudstjänsten	82
Zacheus arboris (med övers. och musik)	1
W. Ahlén: Nya koralförslag	24
—» Svensk orgelkonst 1932	52
—» Nya orgelnoter	87
	IN MEMORIAM.
	I. D. Walerius .....
	A. Fasmer Dahl .....

RECENSERADE ARBETEN.

I. LITTERATUR.

A. Adell: Högmässaordningen	30
Allmogemålningar fr. Dalarna	159
A. Adell o. K. Peters: Evangelisk Tidegärd	146
F. M. Allard: Våra psalmmelodier ..	00
G. Aulén: Herdabrev	112
J. Baum: Malerei und Plastik d. Mittelalters	150
Bibelske Psalmer	190
L. Clarke: Liturgy and worship	94
Danmarks kirker	110
O. Doering: Christl. Symbole	140
L. Eisenhofer: Handbuch der katol. Liturgik II.	157
C. Elis: Orgelwörterbuch	109
S. F. Fredlund: Andra årgångens högmässotexter	79
A. Fridner: För stilla stunder	79
B. Gatterdam: Schule d. Choralbegleitung	45
K. Gersberger: Handbuch der Musik..	109
C. Gröber: Kirche und Künstler	14
Göttliche Liturgie d. hl. Chrysostomus	30
J. W. Hamner: Visby domkyrkas gravstenar	175
Handbuch d. deutschen evang. Kirchenmusik	78
J. Jacobsson: Hallands kyrkor	31
G. Jensen: Inför den heliga tjänsten..	48
D. Johner: Erklärung d. Kyriale ..	138
— Die Sonn- und Festtagslieder ..	138
Julkalendrar	8
Kempf: Handbuch der Liturgik	137
R. Koch: Christliche Symbole	111
R. Lindstam: Kyrkor som forsvunnit..	31
S. Lizell: Musikens första grunder	78
L. Lund: Guds spelman	142
Lundblad-Peters: Psalmvalslista	113
M. Luther: Theologie d. Kreuges	191
H. Lutzeler: Christl. Kunst d. Abendlandes	46
Malmberg-Rosendal: Aftonsangspostilla	111
C.-A. Moberg: Kyrkomusikens historia	49
R. Mörner: Björkvik	191
T. Norlind: Handbok i sv. musikens historia	74
Ordo Romanus I	108
G. Pauli: Monumentalmaleriet i Sverige	175
G. Paulsson: Tanke och form i konsten	141
K. Peters: Psalmvalslista	113
A. G. Pettersson: Kristinehamns krönika	191
H. Preuss: Das Bild Christi	47
A. L. Romdal: Linköpings domkyrka..	14
J. Roosval: Fornkristen konst	175
G. Rosendal: Ratte lärare	47
— Bilder och tankar	191
E. E. Ryden: The Story of our Hymns	10
E. Rönning: Dansk Salmesang	158
G. Schwalke: Volk lernt greg. Choral..	45
Småskrifter om kristendom	79
Volks-Schott	190
Br. Weigl: Handbuch der Orgellitteratur	12
J. Welle: Fader var	112

II. MUSIKALIER.

Th. Aagard: 26 Praeludier	13
Album für Frauenchor	44
C. Beck: Sonatina	139
— Två praeludier	139
D. Buxtehude: Jubilate Domino	13
N. Bruhns: 3 Praeludien	64
H. Distler: Christ der du bist der helle Tag	44
J. L. Emborg: Passionsmusik	44
— Sonate for Violin og Orgel	110
W. Fortner: Toccata und Fuge	139
— Konsert f. Orgel och stråkorkester	140
Hemmets koralbok	95
Hymnal and Order of Service	11
Fr. Hofer: 4 Praeludien	138
M. Holmström-Ingers: Svenska sånger	138
Kyriale fur das Volk	95
L. Kastel: 24 Pre- og Postludier	31
Korsangen V.	110
J. Morén: 12 nya motetter	41
— 15 hymner och motetter	43
— Koral med variationer	110
— Jul	190
Neue Schulkantaten	78
D. Olson och A. G. Joelsson: Koralforspel	13
Orgelbuch I, II	138
Orgelmeister d. 17. u. 18. Jahrh.	31
J. Pachelbel: Cicconna	64
Pro Musica	138
C. Rogberg: Pingsthymn	77
P. Steenberg: Fire kirkekor	77
Svensk klassisk musik	14
I. Widén: Koralfantasi	174
W. Ahlén: Allegro festivo	31
— Paskhymn	44

MEDELANDEN.

Alternativa melodier	189
Avskrift av musikverk	192
Koralvecka i Båstad	92, 159
Lägre Organistexamen sommaren 1932	142
Musikkonservatoriet	16, 64, 96, 142
Kyrkosangens Vänners centralkommitté	27, 62
Kyrkosangens Vänners stiftskretsar ..	16, 32, 62, 96, 159
Organistforeningens Centralstyrelse ..	27
Kyrkosangsforbundets Centralrad	28
I Stiften	143
Kyrkomusikermotet i Stockholm ..	43, 58
Kyrkosangsmotet i Uppsala	48, 90, 96, 134, 161
Val ..	16, 32, 48, 80, 96, 112, 142, 176, 191
Från Danmark	144
Från England	144
Från Finland	64, 191
Från Tyskland	48, 64, 96, 112
Nya orglar ..	16, 176 (samt å omslaget till mars-, maj-, aug- och sept-numren)
MUSIKBILAGA:	
Förslag till nya koraler: april.	
KYRKOKALENDER	
återfanns i omslaget till följande nummer:	
januari, mars, maj, augusti, september och november.	

Tidskrift för Kyrkomusik och**Svenskt Gudstjänstliv**

Redaktionens adress:
Bredgatan 14, Lund. Tel. 658.

Expeditionens adress: Svenska Kyrkans
Diakonistyrelses Bokförlag, Stockholm 7.

Tel. 23 24 05.

Postgiro 675.

Tidskriften utkommer med 1 nummer
den 15 i varje månad. För juli—aug-
numren dubbelnummer den 1 aug.

Prenumerationspris: å posten, i bok-
handeln eller direkt från förlaget: kr.
4:50 pr år.

Annonspris: 20 öre pr mm. enkel spalt.
Rabatt vid större annons och vid upp-
reppning av annons i flera nummer.

Detta nummer innehåller bland annat:
Biskop Gustaf Aulén. — Fil. Lic. G. Morin,
Upsala: J. Chr. F. Hæffner. — Kyrkoadjunkt
L. Lindhagen, Ljusdal: In tempore Pasche.
— Fil. Lic. E. Lundberg, Stockholm: Lands-
bygdens kyrkogårdar. — Musikdirektör G.
Schedin, Stockholm: Gottfried Silbermann.
— Musikdirektör D. Olson, Upsala: Erfaren-
heter från nya organistexamen. — Det
första nordiska kyrkomusikermötet. — Re-
censioner. — Meddelanden.

NYHET

DANIEL OLSON

Påskhymn

för en röst med piano eller orgel. Pris kr. 1:80.

Distribueras under innevarande månad till
landets alla bok- och musikhandlare.

NORDISKA MUSIKFÖRLAGET
REGERINGSGATAN 35 - STOCKHOLM

Telegr. Adr. Nodestikog, Köpenhamn

Anbefalles i Herrar Förläggares och
Kompositörers välvilliga åtanke vid
behov av nottryck i förstklassigt
utförande till billigaste pris ●

Mångårig leverantör till
Sveriges största förlag

Skicka oss Edert manuskript och
vi sända Eder omgående offert

nottryk
NORDISK NODETIK-OC TRYKKERI
SAMT LITOGRAFISK ETABLISSEMENT
GRUNDLAGT 1894
ST. KONGENSGADE 63.
KØBENHAVN

TELEFONER:
3304
13057

Kyrkokalender

för Påsk—Pingsttiden.

PÅSKDAGEN.

(Vit skrud.)

För helgsmålsbönen:

Lörd. 15 april. Sv. psb. 106: 1—3. 106: 4.
Psalt. 118: 14—23. 1 Sam. 2: 6—8.
Böner se Tidskr. 1932 sid. 33.

För ottesången:

Textförslag: Rom. 4: 24, 25. 1 Kor. 15: 20
—22. Psalmer: 104. 108: 1—4.

För högmässan:

Psalmer: 102: 1. 106. 111: 9, 10. 105. (104: 2—4. 153.) 112: 8, 9.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium:
H. o. W. n:r 12.

För aftonsången:

Psalmer: 107. 110: 7—10. 106: 4.

ANNANDAG PASK.

(Vit skrud.)

För högmässan:

Psalmer: 105: 1, 2. 107. 111: 9. 109: 6—8.
(104: 2—4. 153.) 102: 5.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium:
H. o. W. n:r 43.

För aftonsången:

Psalmer: 104: 3—7. 106. 105: 4, 5.

För veckans dagliga andakter:

Tisd. 18. Sv. psb. 104: 1, 2. 104: 6, 7.
Psalt. 118: 24—29. Rom. 11: 1—21.
Onsd. 19. Sv. psb. 108: 1, 2. 108: 3. Psalt.
77: 12—21. Rom. 11: 22—36.
Torsd. 20. Sv. psb. 103: 1, 2. 103: 3. Psalt.
113: 1—8. Rom. 12: 1—21.
Fred. 21. Sv. psb. 112: 1. 112: 8, 9. Psalt.
32: 1—8. Rom. 13: 1—14.
Lörd. 22. Sv. psb. 110: 7, 8. 110: 9, 10.
Psalt. 33: 1—12. Rom. 14: 1—15: 6.

FÖRSTA SÖNDAGEN EFTER PASK.

(Vit skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 108: 1—4. 108: 5, 6. Psalt. 150.
Hos. 6: 1—3.

För högmässan:

Psalmer: 111: 1, 2. 108: 1—4. 110: 10. 214:
1—4. (104: 2—4. 153.) 8: 5.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium:
H. o. W. n:r 11.

För aftonsången:

Psalmer: 103. 200: 3—5. 102: 3.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 24. Sv. psb. 112: 1, 2. 112: 4. Psalt.
19: 2—7. Rom. 15: 7—33.

Tisd. 25. Sv. psb. 111: 1. 111: 9—10. Psalt.
39: 5—14. Rom. 16: 1—27.

Onsd. 26. Sv. psb. 110: 1—2. 110: 9. Psalt.
119: 1—7. Mark. 1: 1—20.

Torsd. 27. Sv. psb. 105: 1, 2. 105: 3.
Psalt. 46. Mark. 1: 21—45.

Fred. 28. Sv. psb. 109: 7. 109: 8. Psalt.
51: 3—14. Mark. 2: 1—22.

Lörd. 29. Sv. psb. 642: 1, 2. 642: 3. Psalt.
96: 1—10. Mark. 2: 23—3: 12.

ANDRA SÖNDAGEN EFTER PASK.

(Vit skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 119: 1—3. 119: 4, 5. Psalt. 23.
Jes. 40: 11.

För högmässan:

Psalmer: 549: 3. 119: 1—4. 114: 3, 4. 146:
4—7. (104: 2—4. 153.) 564: 5.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium: H.
o. W. n:r 34.

För aftonsången:

Psalmer: 146: 1—6. 587. 285: 6.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 1 maj. Sv. psb. 106: 1—2. 114: 3—5.
Psalt. 145: 1—7. Mark. 3: 13—35.
Tisd. 2. Sv. psb. 119: 1—2. 119: 3. Psalt.
71: 1—6. Mark. 4: 1—34.
Onsd. 3. Sv. psb. 313: 1. 184: 6. Psalt.
119: 9—16. Mark. 4: 35—5: 20.
Torsd. 4. Sv. psb. 146: 3—4. 146: 5—6.
Psalt. 111. Mark. 5: 21—43.
Fred. 5. Sv. psb. 192: 1. 192: 5—6. Psalt.
102: 2, 3, 12—23. Mark. 6: 1—29.
Lörd. 6. Sv. psb. 102: 4. 285: 6. Psalt.
105: 1—9. Mark. 6: 30—56.

TREDJE SÖNDAGEN EFTER PASK.

(Vit skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 128: 1—3. 128: 6—8. Psalt. 31:
1—6. Jes. 40: 26—31.

För högmässan:

Sv. psb. 216: 1. 128: 1—5. 130: 8. 45: 5—8.
(104: 2—4. 146.) 119: 4, 5.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium:
Raasted: Jesus, Livets sol och glæde.

För aftonsången:

Psalmer: 108: 1—4. 243: 1—5. 479: 6.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 8. Sv. psb. 105: 1. 105: 4, 5. Psalt.
145: 8—14. Mark. 7: 1—23.
Tisd. 9. Sv. psb. 107: 1, 2. 107: 4, 5. Psalt.
139: 1—12, 23, 24. Mark. 7: 24—8: 10.

IV

Onsd. 10. Sv. psb. 111:1. 128:5—6. Psalt. 119:89—94. Mark. 8:11—9:1.
Torsd. 11. Sv. psb. 104:2—3. 104:4—5. Psalt. 73:1—3, 23—26. Mark. 9:2—29.
Fred. 12. Sv. psb. 125:4, 5. 125:6. Psalt. 130. Mark. 9:30—50.
Lörd. 13. Sv. psb. 108:1. 108:4—5. Psalt. 95:1—8. Mark. 10:1—31.

REFORMATIONSDAGEN.

(Röd skrud.)

För helgsmålsbönen:
Sv. psb. 21:1—2. 21:3—4. Psalt. 138. 5 Mos. 30:11—14.

För ottesången:
Predikotext: Psalt. 46:2—8. Psalmer: 264:1—3. 227:1—3.

För högmässan:
Predikotext: 1 Kor. 2:1—5. Psalmer: 144:1. 124. 134:2. 146:1—4. (45:8. 153.) 22. Kyrkobön: Alternativ II. Postludium: Hanff: Ein feste Burg. (Ch. a. M.)

För aftonsången:
Predikotext: 1 Mos. 15:1—6. Psalmer: 194:1—3. 190:1—4. 549:4, 5.

För veckans dagliga andakter:
Månd. 15. Sv. psb. 553:1. 553:3, 4. Psalt. 145:15—21. Mark. 10:32—11:11.
Tisd. 16. Sv. psb. 121:5. 121:6. Psalt. 90:1—6, 10—14. Mark. 11:12—12:12.
Onsd. 17. Sv. psb. 549:3. 549:5. Psalt. 119:169—176. Mark. 12:13—44.
Torsd. 18. Sv. psb. 111:2. 111:7—8. Psalt. 121. Mark. 13:1—37.
Fred. 19. Sv. psb. 102:4. 102:5. Psalt. 143:1—8. Mark. 14:1—25.
Lörd. 20. Sv. psb. 606. 209:4. Psalt. 148:1—4, 11—14. Mark. 14:26—52.

BÖNSÖNDAGEN.

(Violett skrud.)

För helgsmålsbönen:
Sv. psb. 258:1—3. 258:6. Psalt. 34:2—9. Jer. 29:11—14.

För högmässan:
Psalmer: 607:1. 138:2—5. 129:3. 260. (119:3. 146.) 258:6.
Kyrkobön: Alternativ I. Postludium: Scheidt: Vater unser (Ch. a. M.).

För aftonsången:
Psalmer: 25:1—3. 500:5—7. 3:7.

För veckans dagliga andakter:
Månd. 22. Sv. psb. 258:1. 258:3. Psalt. 36:2—10. Mark. 14:53—72.
Tisd. 23. Sv. psb. 260:1—2. 260:3—4. Psalt. 42:7—12. Mark. 15:1—21.
Onsd. 24. Sv. psb. 607:1. 607:4—5. Psalt. 71:17—23. Mark. 15:22—47.

KRISTI HIMMELSFARSDAG.

(Vit skrud.)

För helgsmålsbönen:
Sv. psb. 113:1—4. 113:5, 6. Psalt. 110:1—4. Dan. 7:13—14.

För ottesången:
Förslag till predikotext: Psalt. 93:1. Joh. 12:32. Psalmer: 116. 114.

För högmässan:
Psalmer: 113:1, 2. 115. 114:3—4. 521. (157:8, 9. 153.) 508:6.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium: H. o. W. n:r 26 eller Pachelbel: Nun freut euch (Bärenreiter n:r 239).

För aftonsången:
Psalmer: 114. 213. 113:4—6.

För veckans dagliga andakter:
Fred. 26. Sv. psb. 113:1. 113:3—4. Psalt. 93. Mark. 16:1—20.
Lörd. 27. Sv. psb. 115:1—3. 115:4—5. Psalt. 24. Fil. 1:1—30.

SJÄTTE SÖNDAGEN EFTER PASK.

(Vit skrud.)

För helgsmålsbönen:
Sv. psb. 521:1—3. 521:4. Psalt. 42:1—6. Hes. 36:25—28.

För högmässan:
Psalmer: 46:7. 521. 21:3. 211:4—5. (119:3. 146.) 530:4.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium: H. o. W. n:r 13.

För aftonsången:
Psalmer: 595:1—4. 138:5—7. 135:4.

För veckans dagliga andakter:
Månd. 29. Sv. psb. 113:2. 113:5—6. Psalt. 103:1—13. Fil. 2:1—30.
Tisd. 30. Sv. psb. 128:1—2. 128:3. Psalt. 30:2—13. Fil. 3:1—21.
Onsd. 31. Sv. psb. 140:1. 140:3—4. Psalt. 37:1—6, 23—28. Fil. 4:1—23.
Torsd. 1 juni. Sv. psb. 324:2—3. 324:4. Psalt. 18:29—35, 47. Kol. 1:1—29.
Fred. 2. Sv. psb. 46:1. 46:7—8. Psalt. 22:24—32. Kol. 2:1—23.
Lörd. 3. Sv. psb. 137:4. 137:6—7. Psalt. 65:2—9. Kol. 3:1—4:1.

PINGSTDAGEN.

(Röd skrud.)

För helgsmålsbönen:
Sv. psb. 133:1—4. 133:6, 7. Psalt. 104:27—33. Jes. 44:2—6.

För ottesången:
Förslag till predikotext: Tit. 3:6, 7. 1 Joh. 3:24. Psalmer: 134. 131:1, 2.

Biskop Gustaf Aulén.

Konungen har till Biskop i Strängnäs utnämnt professorn vid Lunds universitet, Teol. Dr. Gustaf Aulén.

Denna utnämning innebär bland mycket annat även att Sveriges kyrkosångsfolk erhållit en representant i biskopskonferensen, vilken — genom mångårigt, hängivet, praktiskt arbete för kyrkosångens och kyrkomusikens höjande — är väl förtrogen med och sakkunnigt initierad i denna gren av Kyrkans nutida liv. Hans insats inom de kyrkomusikaliska sammanslutningarna liksom eljest, när han framträtt som talesman för intressen, som de företräda, har burits upp av hans kunskap och entusiasm. Därför gläder sig Sveriges kyrkosångsfolk över utnämningen.

Strängnäs biskopsstol har förnäma traditioner i de liturgiska och kyrkomusikaliska disciplinerna. Här må det vara nog att erinra om biskop U. L. Ullman, vars entusiastiska och kunniga arbete — utfört i nära anslutning till de ovannämnda organisationerna — burit förblivande frukt för Sveriges kyrka.

Det är visst att traditionerna skola efter det nutida lägets krav värdigt fullföljas av den nye biskopen.

Tidskrift för kyrkomusik, som haft glädjen att räkna biskop Aulén bland sina gynnare och medarbetare, uttalar sin värdsamma och hjärtliga tillönskan om välsignelse över hans kommande gärning.

Arthur Adell.

In Tempore Pasche.

Till de mera kända och brukade påskpsalmerna hör otvivelaktigt nr 104, »Nu kommen är vår påskafröjd». Det är från början en gammal brevariehymn »Ad coenam agni providi» från medeltiden.

Den melodi, som koralboken bjuder till denna psalm, är emellertid mycket yngre. NK 1921 har om den uppgiften »Av Johann Crüger i hans New vollkömmeliches Gesangbuch Augspurgischer Confession, Berlin 1640.» Den finnes i 1697 års koralpsalmbok i nästan exakt samma avfattning som vi nu äro vana vid.

Men även den ursprungliga, gregorianska melodien till den latinska texten har funnits på svenskt område. (För de efterföljande uppgifterna står jag i tacksamhetsskuld till doc. C. A. Moberg i Uppsala). Vi finna den i ett flertal handskrifter från äldre tider (1400- och 1500-talen). Åtskilliga varianter finnas naturligtvis. Den härnedan angivna står i handskriften*) A 96 b, en »Liber Antifonarius» från omkr. år 1550, såsom nämnts i en uppsats förra numret i denna tidskrift. Även i »Een liten songbook» av år 1553 återfinna vi denna melodi, och Laurentius Petri anvisar den i »De officijs» såsom hymn i påskens completorium. Den tycks sålunda ha haft liv en gång i tiden i Sveriges bygder. Nu är den försvunnen från gudstjänstlivet. I Breviarium Romanum av i dag finnes väl ej den ursprungliga texten, melodien återfinnes vid pingstens completorium. För den gudstjänstfirande menigheten i Sverige är den säkerligen i stort sett obekant. Utan att på något sätt vilja förringa den crügerska melodins värde må den förhoppningen få uttalas, att psalmens gamla melodi måtte komma till heders igen. Man kunde väl göra ett försök att bruka den i tidegården under påsk — dess ursprungliga plats. Den passar utomordentligt väl till textens något ålderdomliga vändningar och uttryck.

*96 b.

Nu kom-men är vår pås-ka-fröjd. Pris, Je-su, dig i him-mels-höjd,

Ur gra - vens djup be - fri - as vi När själv där-ur du framgår fri.

L. Lindhagen.

Johan Christian Friedrich Hæffner.

II.

Hæffner i Sverige.

Hæffners Sverigetid kan lämpligen uppdelas i två perioder, Stockholmstiden (1782—1808) och Uppsalatiden (1808—1833). — Enligt Hæffners egen utsago i matrikeln skulle han »på rekommendation av en köpman i Schmalkalden» redan 1780 ha begivit sig till Sverige för att mottaga den då »lediga Orgelnist-sysslan vid Tyska församlingen». Även hans kusin talar om denne köpman och om platsen som organist vid Tyska kyrkan, men här anges årtalet vara 1782. Går man emellertid till J. A. A. Lüdekes »Dissertatio Historica de Ecclesia Teutonica et Templo S:tae Gertrudis Stockholmiensis» (1791), finner man, att befattningen då ej var ledig utan att Hæffner först den 5 nov. 1785 erhöill densamma. Således även här stridiga uppgifter, som göra det nödvändigt att först och främst söka fixera Hæffners ankomsttid till vårt land och orsaken, varför han kom hit.

Av vad som tidigare meddelats framgår, att Hæffner omöjligt kan ha kommit till Sverige redan 1780, då han under en stor del av detta år skötte faderns syssla samt den 30 december undertecknade kontrakt om organisttjänsten i Schweinsberg, vilken åter han skulle ha innehaft till 1781 års utgång. Enligt kusinen skulle han visserligen ha lämnat denna anställning något tidigare men likväl först 1782 ha rest till Sverige. I ett memorial vid Kungl. teaterns indragning 1806 nämner Hæffner, att han hösten 1781 av dåvarande direktören anmodats att mot »något arvode» övertaga undervisningen i sång »med åtskilliga sujetter». Han skulle således redan då ha varit i Stockholm. Hur det härmed förhåller sig är svårt att avgöra. Är Johann Reinhardts uppgift riktig, att Hæffner tidigare lämnat befattningen i Schweinsberg, är det ju ej otänkbart, att han redan hösten 1781 inträffat i vår huvudstad. (På ett årtal kan man ju lätt taga miste.) Orsaken till att han reste den långa vägen hit, då utsikten till organisttjänst i Tyska kyrkan vid denna tid torde kunna bortelimineras, var, vågar man nästan med visshet påstå, hans förhoppning om plats vid operan. Gustaf III:s skapelse var nämligen känd i hela det musikintresserade Europa, och Hæffners intresse för operakonsten har bekräftats av hans egna uttalanden och av hans verk.

Den första befattning, Hæffner här erhöill, var också som »sångmästare» vid Kungl. teatern. Han började sin verksamhet tillsammans med den bekante operakomponisten Johann Gottlieb Naumann med inövandet av dennes »Cora och Alonzo» men erhöill först 1783 kontrakt på sin befattning. Samtidigt skall han ha varit anställd som altviolinist vid hovkapellet, en uppgift som dock ej på något sätt kunnat bekräftas. Möjligt är, att han i så fall tjänstgjort extra. 1782 hade han även påbörjat inövandet av Grétrys »Den talande taflan» vid Stenborgska teatern, där han sedan var kapellmästare till 1785, då han tillträdde organistsysslan vid Tyska kyrkan. I den av den bekante Abbé Vogler i okt. 1786 inrättade musikskolan blev

Hæffner lärare på klavecin. 1787—1796 var Hæffner »förste sångarmästare» vid operan och utnämndes 1787 av Gustav III till kapellmästare, med »Nådig befallning att företrädesvis ägna sig åt undervisningen i sång och deklamation». Den senare utnämningen tyckes endast utgöra en titelfråga. Här kan tilläggas, att Hæffner enligt egen utsago under 1781—1782 studerat »svenska språket samt dess declamation och prosodik» för ingen mindre än skalden Thorild. Vid Voglers tjänstledighet från hovkapellmästaresysslan år 1793 skötte Hæffner dennes befattning. Fullmakt på denna post erhöll han året därpå, men tillträdde den i verkligheten först den 24 april 1799, då Vogler definitivt avgick. 1794—96 innehade han även tjänsten som lärare i »musikteori» vid Musikaliska akademien. Från hovkapellmästarbefattningen vid Kungl. teatern fick han emellertid avsked med pension 1808. Operans verksamhet nedlades, som vi kanske minnas, 1806 på grund av de bedrövliga förhållanden, som då voro rådande. Vid frågan om operans indärgning inlämnade Hæffner f. ö. ett indignerat men synnerligen intressant memorial (här förut citerat), vari han bl. a. framhåller, att han 1786 blivit erbjuden plats vid orkestern i Kassel, men att direktionen för att få behålla honom ökat lönen till det dubbla.

Med år 1808 är det slut på Hæffners första Sverigeperiod. Ser man närmare på hans levnadsförhållanden under denna tid, voro de inte alltid så ljusa, och hans framgångar inte alltför lysande. Han hade visserligen sina Stockholmsvänner (bl. a. Bellman, vilken dock dog 1795), inte minst inom »Par Bricole», där Hæffner var en av de ledande musikaliska krafterna, men han hade också fiender. Välbekant är striden mellan Vogler och Hæffner. Men härtill kom, att han nästan alltid, som Adolf Lindgren säger i sin bok om »Svenska hovkapellmästare» (1882), råkade i »spänt förhållande till både förmän, kamrater och underlydande... Man stötte sig på hans något underliga och häftiga sätt, varjämte den svårighet, han hade att lära sig svenska språket, vållade honom många motigheter», och åt vilken man gjorde narr. Hæffner kände inte till eftergiftens svåra konst, vilken kanske är särskilt erforderlig vid en teater. »Han hade», som Norlind framhåller i »Kungl. hovkapellets historia» (1926), »ett inätvänt väsen och hade svårt att göra sig åttlydd, när han dirigerade. Härtill kom, att han aldrig kunde övervinna en viss nervositet, när han ledde orkestern. 'Confusius Hæffner' var den mindre smickrande titel han erhöll». Till dessa svårigheter kommo också vissa familjebekymmer, i det ett hans äktenskap upplöstes. Hæffner var sedan 1787 gift med operasångerskan Gertrud Elisabeth Forsell eller Forselius, som namnet även lyder, med vilken han hade fem barn. Han gifte emellertid mycket snart om sig med Anna Magdalena Schylander, dotter till kassören i krigskollegium Johan Elis Schylander, och erhöll med henne inte mindre än sju ättlingar. Att denna stora barnaskara också bidrog till att öka de ekonomiska bekymmer, som han hade att dragas med livet ut, är ju givet.

Även om Hæffners insats i Stockholms musikliv inte har samma stora betydelse, som hans insats i Uppsalas, har hans verksamhet där likväl ej gått spårlöst förbi. Sålunda arbetade han ivrigt för att göra Gluck känd och älskad och vände sig med största skärpa mot allt charlataneri.

Med anställningen som director musices i Uppsala började så den

andra eller rättare sagt tredje och sista perioden i Hæffners liv. Den 19 juni 1808 erhöll han kunglig fullmakt på sin befattning. Han blev dessutom 1820 vice och 1826 ordinarie organist vid domkyrkan.

I Uppsala väntade också andra uppgifter Hæffner. Med musiklivet stod det inte så särdeles väl till just vid den tiden. Det fanns visserligen en liten instrumental sammanslutning, men stort mera var det inte. Hæffner kunde inte heller räkna på att någonsin få så stora resurser att röra sig med här som i huvudstaden. Och likväl se vi honom med glädje gripa in för att göra vad göras kunde. Författaren Bernhard von Beskow säger härom i sina »Levnadsminnen» (1862—66): »Långt ifrån att visa något förnämt förakt för de små tillgångarna eller låta sig nedslå av några hinder, började han organisera orkester och kör på det sätt, att han gick ur hus och i hus och uppsökte alla, som hade någon skynt av talang eller anlag därtill, bjöd dem hem till sig, lovade dem kostnadsfri undervisning och uppmuntrade dem med lovord, som, ehuru oftast överdrivna, hade den verkan, att arbetena gingo med en förvånande fart. Han lyckades även besjåla sina sångare med sin egen hänförelse för musiken, och alltsedan Hæffners tid har den fyrstämmiga manskören utan allt ackompanjemang fortlevat i Uppsala med friskt liv och var den låtit höra sig väckt anklång med sin kraftiga, fosterländska ton.» Här kan tilläggas, att bland Hæffners många elever var också Johan Erik Nordblom, hans efterträdare som director musices, och hans vän Erik Gustaf Geijer.

I alla kretsar bemöttes han vänligt och med stor förståelse, och särskilt studenterna omfattade honom med stor kärlek och alla kallade honom farbror. »Hans små egenheter väckte här blott munterhet, ej löje, och hans häftighet fördrog man utan att förarga sig däröver. Hårtill kom, att Atterbom och Geijer läto honom bli medarbetare i de nya litterära företagen.» (Norlind). Han vann anseende inte bara som musiker. Som bevis härpå kan även nämnas, att författaren och professorn i grekiska, W. F. Palmblad, i ett brev, dagtecknat den 29 dec. 1812, meddelar sin vän, tidningsmannen J. K. Askelöf, att han »i samråd med Hæffner» recenserade Franzéns och Wallins, Hedborns och Geijers då nyligen utkomna psalmsamlingar. Frågan gäller i detta fall tydligen metriken. Att Hæffner skulle trivas bra i denna den gryende svenska nyromantikens högberg var givet. Här slår hans romantiska sinne ut i full blom, och det torde ej heller råda något tvivel om, att han i sin tur påverkat den upsaliensiska nyromantiken. Det är också här i denna krets hans intresse för folkmusiken ger ett synligt resultat.

Vid 1830-talets början gör sig ålderdomen alltmera gällande. Hans verksamhetslust avtar, och i de glada studentkretsarna visar han sig mera sällan. Den 28 maj 1833 får han så lägga sitt trötta huvud till vila, och några dagar därefter har hela Uppsala, hans vänner, fylkats kring hans grav.

Innan vi övergå till en kort karaktäristik av Hæffners personlighet må här som ett kuriosum påpekas hans samlarvurm av insekter. Att han på detta område inte endast var diletant visar hans brevväxling med Linnélärjungen, professorn i botanik C. P. Thunberg. Hæffners värdefulla samling inköptes av Karl XIV Johan och skänktes sedermera till

Upsala universitet. Han var också en i vänkretsen uppskattad siluettklippare.

»Till karaktären var Hæffner helt och hållet *konstnär*», säger hans förtrogne vän Geijer i sin nekrolog över honom. Till konstnärsegen-skaperna hör i detta fall Hæffners hetsiga lynne, hans omedelbarhet men i främsta rummet hans okuvliga entusiasm för sin konst. Han var en kärnkarl, som endast såg till grunden utan att fästa sig vid yttre ting. Hans burdusa sätt kunde ofta väcka anstöt, men det dolde ett känsligt hjärta. Och för att tala med Geijer: »han levde med en stor familj i en glad fattigdom och var i alla livets förhållanden en god man».

Gösta Morin.

(Eftertryck i varje form förbjudes.)

Landsbygdens kyrkogårdar.

Hur kommer det sig att kyrkogårdarna på landsbygden så ofta göra ett oroligt och föga vårdat intryck trots att de enskilda gravarna kunna vara alldeles mönstergillt skötta? Det vilar nästan alltid ett disharmoniskt drag över griftegårdar, vilka dock mera än någon annan plats borde vara en lugnets och fridens ort. Varför? frågar man sig.

Det är svårt nog att göra sig reda för detta *varför*. Men ligger icke mycket däri att vi var och en tänka endast på våra egnas gravar, icke på det hela. För att smycka och utmärka våra kära hädangångnas viloplats glömma vi att en plats sådan som kyrkogården kräver hänsyn och uppoffring för att icke dess andakt skall gå förlorad.

Bland sina starkaste intryck av kyrkogårdens helgd räknar författaren till dessa rader en högsommardag nere i en småländsk bygd, där kyrkan ligger högt i landskapet, som breder sig runt om i mäktigt panorama. Kyrkogården ligger liten och enkel inom sin ringmur och nästan alla gravvårdar äro likadana, små enkla vita kors, en hel åker av kors. Så mäktigt som här predikas sällan allas likhet inför döden. Men å våra moderna kyrkogårdar strävar man i stället att i gravvårdarna överbjuda varandra, att riktigt visa huru högt värde man satte på den bortgångne genom att låta hans minnessten avvika från grannarnas. Och detta är ju i och för sig naturligt och begripligt. Vi borde bara, när frågan om stenen skall avgöras, tänka en tanke sålunda: Stör jag icke nu lugnet och friden bland de andra gravarna, i deras gemensamma trädgård? Och för att bli övertygad om hur berättigad denna uppfattning är behöver man endast söka upp en av dessa nya kyrkogårdar, varest en ordnande hand haft ledningen, och där de olika arterna av stenar ha samlats i grupper och gårdar, varje art för sig. Huru lugnt, huru rofyllt är här icke. Mången gång har jag hört utropet: Här ville jag ha min gravplats — men nu ligger den en gång där borta i det oordnade, det går ej att ändra.

Likväl skall det villigt medgivas att man på många håll gått för långt.

Man har gjort trädgårdsmästeri av kyrkogårdarna på åtskilliga håll tappat ur sikte vad det egentligen gäller.

Men vad skall man då göra för att icke bryta kyrkogårdens helgd när man skall ordna sina gravar? Ja, den enskilde har nog endast att tänka efter: Stör jag grannarna eller det hela, om jag väljer så här eller ordnar så och så. De som hava vård om kyrkogården i dess helhet måste däremot planera och ordna på lång sikt och med verklig förtänksamhet. En av de vackraste landskyrkogårdar jag sett hade längs hela sin ringmur manshöga häckar, vilka omslöt de framför liggande gravrummen. Dessa voro slutna som små kapell och i vart och ett av dessa kunde vilken gravvård som helst ställas upp utan att störa. — Häckar kunna sålunda svara för nästan hela hållningen, värdigheten å en kyrkogård. I det anförda fallet var den allmänna öppna platsen inom häckarna ganska liten och trots en viss brokighet i gravstenarna kändes ingen oro. Det märkliga, hela greppet ordnade allt.

Ofta gör man det felet att lägga för stora områden alldeles öppna utan mellangränser och indelningar. Och visst måste man medge att en fri vidd *kan* skänka något storslaget och till och med gripande åt en kyrkogård, men intet tillvägagångssätt kräver så mycket av omtanke både vid planläggning och daglig vård. Endast där man har råd och vill bekosta sådan genomförd skötsel borde man välja så.

Betydligt lättare är det att söka indela området i mera slutna »gårdar» eller kvarter. Höga häckar kring rätt små kvarter ge på ett enkelt sätt slutna, lugna, om än ej överskådliga kyrkogårdar. Men det är som om det skulle vara alldeles särskilt motbjudande, detta att dela upp i mindre partier. I stället söker man nästan utan undantag, när det gäller att utvidga en gammal kyrkogård, tillstånd att riva bort den ärevördiga kyrkogårdsmuren åt den sida där utvidgningen skall ske, för att lägga ut allt samman i ett enda flak. Den tanken ligger väl bakom att man vill taga in allt större stycke inom ringmurens famn, men huru mycket ger man icke här till spillo av värden som sedan på annat sätt måste ersättas. Med häckar eller annorledes måste man nu göra ny indelning. Varför då ej i stället taga mot den då den erbjuder sig själv på allra enklaste och naturligaste sätt! Dessutom, kan man se en vackrare anordning av gravarna och deras stenar än utmed en gammal mur och under ärevördiga träd. Här finnes överallt ett stycke förutsättning för lugn och värdighet å kyrkogården, men just detta envisas man att taga bort. Både den gamla och den nytillagda delen av kyrkogården bli — nästan alltid — vackrare om muren får stå kvar som indelning och bakgrund för en rad gravar. Förstör ej dessa murar! Efterkommande skola prisas dem som låto murarna stå.

I varje fall gäller det att genom ordning och likformighet, genom att den enskilde underordnar sig det hela, söka nå målet, lugn, värdighet och fridfullhet å griftegårdarna. Och märk väl, detta är icke ett esteternas och arkitekternas krav för uppnående av märkvärdiga eller egenartade skönhetseffekter, utan målet är — att ge kyrkogården helgd.

Erik Lundberg.

Gottfried Silbermann.

I den lilla byn Kleinbobritzsch nära Frauenstein i sachsiska Erzgebirge föddes den 14 januari 1683 den fattige snickaren Michael Silbermanns andre son, Gottfried. Modern, Anna Maria Preissler, var en gladlynt men sträng kvinna. I hemmet åtnjöt den unge Gottfried en allvarlig uppfostran och han visade redan tidigt tecken på sin begåvning men även på sin utpräglade håg för skämt och upptåg.

Han genomgick först den primitiva byskolan i Kleinbobritzsch, och då familjen 1693 flyttade till Frauenstein, där fadern blivit anställd som slottstimmerman, sattes Gottfried i »Stadsskolan». Efter slutade skolstudier, önskade han liksom sin äldre broder Andreas bliva orgelbyggare. Denne hade först varit snickare men begav sig senare åstad till den berömda orgelbyggaren Eugenius Casparini i Görlitz hos vilken han studerade orgelbyggeri mellan åren 1697—1700. Med de bästa rekommendationer från mästern Casparini kom han till Elsass och slog sig ner som orgelbyggare i Strassburg.

Fader Michael hade emellertid bestämt att Gottfried skulle sättas i bokbindarlära i Frauenstein och därvid blev det. Med motvilja utförde han sitt arbete och tog igen sig under fritiden med allehanda dumma påhitt, vilka slutligen ådrogo honom fängelsestraff i slottstornet. Härifrån rymde han och flydde till sin kusin i Bömisch-Einsiedeln där han höll sig gömd några dagar. Under tiden bestämde han sig för att gå till fots till brodern i Strassburg för att hos honom lära orgelbyggeri. Vandringen dit blev lång och mödosam och när han äntligen anlände dit mottogs han av brodern med misstroende ty fadern hade skrivit: »Se dig för, han är en lätting som har förmåga att antingen bli en stor man eller en spetsbov...»

För att ställa Gottfried på prov överhopade brodern honom med arbete. Han lät sig emellertid ej bekomma utan arbetade oförtrutet. Vid lärlingstidens slut studerade han hos en snickare i Wien, men eftersom brodern var överhopad med uppdrag blev han hemkallad. Så småningom tycks Gottfried ha vunnit sin broders förtroende, ty efter några år finna vi dem arbetande tillsammans.

Gottfried Silbermanns sista arbete i Elsass var orgeln i St. Margarete-klostret i Strassburg. Här lärde han känna en nunna av förnäm fransk familj och då hans böjelse var besvarad beslöto de att tillsammans fly ur klostret. I sista stund blev likväl deras plan upptäckt. Nunnan blev fasttagen och Silbermann fick begiva sig av i all hast eftersom enleveringar av nunnor bestraffades med döden. Att återvända till Strassburg var nu omöjligt och därför flydde han till Tyskland där vi 1710 återfinna honom hemma i Frauenstein. Härifrån skrev han till brodern och förmådde honom hjälpa sig att återfinna sin kära nunna, men allt var förgäves.

I Frauenstein blev det först ålagt Silbermann att reparera den gamla orgeln därstädes. Verket var emellertid så dåligt att arbetet ej lönade sig. Silbermanns förslag att man skulle låta uppföra ett nytt verk avslogs, emedan man fortfarande hyste misstroende till honom. Han beslöt

därför att ensam bygga orgelverket om blott de erforderliga materialen anskaffades.

På 33 veckor var arbetet fullbordat. Det allmänna misstroendet hade förmått stadsråden att inbjuda flera sakkunniga, bland dem organisten Mentzer från Freiberg och Thomaskantorn Kuhnau från Leipzig för att avsyna den nya orgeln. Kuhnau hade knappast mer än börjat spela förrän han utropade: »Vad är detta för toner! Något så vackert har jag aldrig hört förr!» Han skyndade fram till Silbermann som anspråkslöst dragit sig tillbaka och lyckönskade honom till detta mästerstycke.

Nu var grunden lagd till hans berömmelse. Byggandet av en ny orgel i Freibergs domkyrka tilldelades honom genast. I Freiberg stodo både bostad och verkstad fritt till hans förfogande i den s. k. »Reiterwache», en stor byggnad nära slottet. (I denna har 47 stora orgelverk av samme mästare förfärdigats.)

Det ena uppdraget följde på det andra; orgelverken i Sophienkirche, Frauenkirche och katolska hovkyrkan i Dresden. Denna sistnämnda orgel hann han dock aldrig fullborda. Omkostnaderna för detta verk uppgingo till 20,000 Taler, en stor summa på den tiden, och verket skulle vara avslutat inom fyra år. Då de tre åren voro gångna dog Silbermann, den 4 augusti 1753. Orgeln färdigbyggdes av hans brorson Johann Daniel Silbermann och hans bäste lärjunge, Zacharias Hildebrand.

Gottfried Silbermanns begåvning var ovanligt allsidig. Med ett klart förstånd förenade han en rik fantasi och en djup och innerlig känsla. Raskt fattade han sina beslut och satte dem i verket med energisk kraft. Som ung hade han varit hurtig och skämtsam men motgångar och sjukdom förändrade honom så småningom till en ordkarg enstöring. Trots detta vittnar den starka tillgivenhet och vördnad som förband Silbermann med hans stora lärjungekrets om uppskattningen av hans enastående förmåga och värdefulla personliga egenskaper.

Den gamla Silbermannska gården varest bröderna Andreas och Gottfried föddes finns ännu kvar oförändrad. Det är en helt vanlig bondgård i gammal tysk stil. Låg, prosaisk med små fönster utan fönsterluckor och en låg trång dörr. Över denna är en tavla anbragt omgärdad av orgelpipor. Därunder står:

Jes. 30.30.

Der Herr wird seine herrliche Stimme erschallen lassen.

Geburtshaus

eines verdienstvollen, berühmten Bruderpaares

Gottfried Silbermann

Kurf. sächs. und Königl. poln.

Hof- und Landorgelbauer

geb. am 14. Jan. 1683

gest. zu Dresden am 4. Aug. 1753.

Andreas Silbermann

Orgelbaumeister zu Strassburg i. E.

geb. am 16 Mai 1678

gest. am 16 März 1731

Sirach 9. 22.

Zum Gedächtnis errichtet den 4. August 1861.

Gunhild Schedin.

Några erfarenheter från den nya organistexamen.

I den diskussion beträffande den nya organistexamen, som inletts i denna Tidskräfts spalter lämna vi för dagen ordet åt en organistlärare, musikdirektör Daniel Olson i Uppsala.

I diskussionen om den nya organistexamen har redan starkt framhållits, att tyngdpunkten måste läggas vid det gudstjänstliga orgelspelet. Undertecknad ber få instämma däri och även komma med ett förslag i denna fråga.

Hur skulle det vara, om en handbok för kyrkomusiker kunde utarbetas och komma till obligatoriskt studium vid organistutbildningen? Denna bok borde innehålla en minimikurs i liturgi: t. ex. en översikt av kyrkoåret och gudstjänsten, sedda ur organistsynpunkt, något om den gregorianska sången samt en redogörelse för kyrkans böcker. Vidare borde den innehålla en handledning i sådana frågor som: stilriktiga koralförspel och modulationer, kyrkotonarterna, koralspelet, val av hymner och postludier samt en översikt över olika kyrkomusikaliska kompositionsformer. Framställningen borde, där så ske kan, vara belyst genom praktiska exempel.

Vi ha redan läroböcker i harmonilära och orgelns byggnad och vård, och då borde väl också huvudämnet i examen, gudstjänstmusiken, vara mera tillgodosett än nu är fallet. Det torde ej finnas någon tryckt handledning i detta ämne f. n. De utmärkta föredrag av prof. Otto Olsson och kyrkoherde D. Rudin, som utgivits i tryck för ett par tiotal år sedan, äro förmodligen ej tillgängliga nu i bokhandeln.

Genom en lärobok i ämnet skulle större enhetlighet mellan organistutbildningen på olika orter kunna uppnås. Så skulle också detta ämnes dominerande betydelse vid organistexamen klart komma till synes. De övriga ämnena få då sin stora betydelse i den mån de förbereda och leda fram till det centrala: den gudstjänstliga sången och musiken.

Säkerligen skulle många i tjänst varande organister med glädje skaffa sig en sådan handledning, som här är fråga om, för att få sina kunskaper i ämnet uppfriskade och utökade.

Man skulle också kunna tänka sig, att betyget i orgelspelning delades upp i två betyg: ett i teknik och ett, som avser kunskap om och färdighet i det rent gudstjänstliga orgelspelet. Gärna kunde ju dessa båda betygs medeltal sedan utsättas som ett sammanfattande vitsord i orgelspelning.

Det kan göras en del invändningar mot dessa här framlagda förslag. Men kunde åtminstone något därav realiseras, så vore säkert den nya organistexamen på god väg att bli en verklig fackexamen utan någon mindervärdighetsprägel.

Daniel Olson.

Det första Nordiska kyrkomusikermötet

kommer på initiativ av centralstyrelsen i Sveriges allmänna organist- och kantorsförening att äga rum i Stockholm den 5—7 nästk. maj. Stockholms Kyrkomusikerföreningen, som fått i uppdrag att anordna detsamma, har för ändamålet tillsatt en bestyrelse, bestående av fjorton av föreningens medlemmar och med David Ahlén som ordf., Hugo Lindqvist vice ordf. och Cyrus Granér, sekr.

Under mötet komma deltagarna att beredas tillfälle att lära känna de nordiska ländernas högmässoliturgi och något av den gudstjänstmusik, som kan anses vara nationell i resp. länder. Mötet vill därjämte vara ett led i strävandena att stärka samhörighetskänslan hos de nordiska folken. Programmet, som utförligt meddelas i ett kommande nummer, omfattar gudstjänster, kör- och orgelkonserter, föredrag och diskussion. Dansk Organist- og Kantorsamfund, Finska kyrkans kantor- och organistförening, Finlands svenska kantor-Organistförening och Norges organistförening ha antagit inbjudan till mötet, i vilket för övrigt ett stort antal svenska kyrkomusiker väntas delta.

Recensioner.

Det vore denna tidskrift till gagn om dess ärade läsare vid inköp av litteratur eller musikalien, som här nämnts, ville, särskilt vid rekvisition direkt till förlagen, hänvisa till omnämmandet i tidskriften.

För blandad kör.

John Morén: Femton hymner och motetter. Nordiska Musikförlaget. Pris 35 å 20 öre.

I februarinumret av denna tidskrift fanns iuförd en recension av undertecknad över John Moréns »Tolv nya motetter». I god tro betecknade jag dessa såsom varande kompositörens sista, vilket påståendet innehöll endast en halv sanning. »Tolv nya motetter» var den sista samling, som av Morén själv befordrades till trycket. Nyligen utkom nämligen »Femton hymner och motetter», en samling, varav de flesta hymnerna utvalts av kompositören själv.

Denna senast utkomna samling, innehåller, i motsats till den mera enhetligt sammansatta första samlingen hymner för både församling och hem. Hymnerna äro varandra här ganska olika i strukturen och karaktären. Som ett helhetsomdöme kan

man säga, att de samtliga visa en innerlighet och en enkelhet i uttrycksmedlen, som säkerligen många av våra yngre hymnkompositörer kunde taga som mönster.

N:r 3, »O Jesu, du Guds rena lamm», är en enkel, stilla komposition utan större nyanseringar. Cantus firmus ligger i sopranen, under det att de tre understämmorna sakta sjunga sitt »Kyrie eleison». N:r 6, »O, hur sälla äro ej de fromma», Johann Crügers melodi, som Morén har satt för två unisona växelkörer med tvåstämmig orgel. Hymnen avslutas med en kort fyrstämmig kör a capella. Den är avsedd för Allhelgonadagen.

Slutligen vill jag nämna n:r 7, »Fördenskull, Jesu, led du mig» för Moréns utomordentliga sättning av en gammal melodi ur 1697 års koralpsalmbok.

Liksom i förra samlingen står jämväl

här på varje notblad angivet, å vilken dag eller vid vilket tillfälle ifrågavarande hymn kan utföras.

Denna samling rekommenderas icke blott åt kyrkornas hymnkörer utan även åt våra ungdomsföreningar, som gärna kunna utvidga sin i många fall okyrkliga och banala repertoar till att omfatta dessa hymner, skrivna i en sant kristlig och kyrklig anda. S.-G. S.

Waldemar Ahlén: Påskhymn. Nordiska Musikförlaget. Pris 20 öre.

Till den kända Grundtvigspsalmen »Likt vårdagssol i morgonglöd», översatt och omarbetad av J. A. Eklund, har Waldemar Ahlén satt musik för blandad kör. Musiken flyter fram fritt och osökt och avsluter sig väl till den vackra texten; ett värdigt komplement till Nathan Söderbloms kända och omtyckta melodi, som i vår koralbok användes till denna text.

Hymnen kommer förvisso, i den mån den blir känd, att rätt uppskattas. Den rekommenderas på det varmaste.

S.-G. S.

För damkör.

Album für Frauenchor. 25 Frauenchöre herausgegeben von Julius Stern, Neue Ausgabe von G. Göhler. Peters Verlag. 3:— Mark.

Sterns av Göhler nyutgivna samling av 25 körer för kvinno- eller barnröster, är en ypperlig samling av andliga och världsliga sånger för mera drivna körer med lika röster. I den förra delen med 14 andliga sånger äro bl. a. Palestrina, Mattheus le Maistre och Orlando di Lasso representerade, och av romantikerna Mendelssohn och Schumann. Ibland den senare avdelningens kompositörer utväljer jag Schein — tre utsökta små sånger, två för duett med ackompangemang, en för trio a capella — samt av de yngre Webers och Brahms kanons, roliga och vackra, utmärkta sällskapsvisor. Samlingen avslutas med första satsen i Södermans Bondbröllop för fyra stämmor.

Körerna äro två- till fyrstämmiga, a ca-

pella eller med pianoackompangemang av olika svårighetsgrad. De borde bjuda en högst välkommen omväxling åt sångundervisningen i de högre klasserna vid flickskolorna. Atskilligt borde även göras tillgängligt för manskör. Det vore förvisso verklig vinst om de kyrkligt inriktade manskörerna gjorde sig förtrogna med dessa pärlor ur den kyrkliga hymnens värld. A. A.

För kör och orkester.

Hugo Distler: »Christ, der du bist der helle Tag», Kleine geistliche Abendmusik für dreistimmigen gemischten Chor, zwei Geigen und Generalbas, Opus 6, n:r 1:—.

Bärenreiter, Ausgabe 636. Bärenreiter's förlag. Kassel.

Bärenreiter som tidigare många gånger undfånat oss med förträffliga klassikerupplagor, ett välkommet och ovärderligt tillskott till repertoiren vid våra musikandakter, har i dagarna givit ut ett verk av den unge organisten i Jacobi kirche i Lübeck. Hugo Distler: »Christ, der du bist der helle Tag». Verket består av 5 smärre satser. Satserna 1, 3 och 5 utgöras av olika verser av samma koral, med musik, vilken sålunda kringgärdar de två övriga satserna, 2 och 4, där texten hämtats från nya testamentet och psaltaren.

Instrumentbesättningen utföres av två violiner, vilka dock kunna utbytas, en eller båda, mot tvenne träblåsinstrument, samt orgel eller cembalo eller piano.

I C. A. Mobergs »Kyrkomusikens historia» betecknas Hugo Distler som synnerligen lovande. Anmälarer vill ingalunda bestrida riktigheten av detta påstående, men med risk, att bli ansedd för efterbliven och konservativ måste han dock bekänna att han står oförstående inför detta verk. Kontrapunktisk fyndighet och mästenskap saknas icke, men det finnes stora skäl att betvivla att detta prov på »den nya sакligheten» verkligen skall kunna tjäna den uppgift, vartill den, som också

dess namn angiver, avsetts, nämligen att vara material för musikandakterna. Ty denna musik torde svårligen kunna väcka andakt. Därtill klingar den alltför modernistisk och svårförståelig.

En uppgift fyller verket, det är då säkert: De människor, som i dessa dagar anse sina kyrkomusiker vara musikaliska antikvitetsamlare, som endast syssla med »död» musik, vilken borde få vila i frid, för att vår egen tids stämman skulle få tillfälle göra sig hörd, skulle efter en konfrontation med detta »tidens ansikte» välsigna de gamla klassikerna och mästerverken från kyrkomusikens glanstid.

S. S.

I. L. Emborg: Passionsmusik (Matthæus)

Op. 76. Wilhelm Hansen, Musikforlag. Pris 5 kronor.

Man tycker att det skall fordras mycket med till att försöka skapa en ny passionsmusik till Matteusevangeliets lidandehistoria. De gamla klassiska förebilderna stå ju som oförlikneliga monument från kyrkomusikens guldålder, och varje nytt försök kan synas tämligen onödigt.

Emborgs Matteusp passion försvarar dock sin tillblivelse. Stilen är klassisk. Själva passionsberättelsen reciteras av evangelisten (tenor eller mezzosopran) varjämte Kristus' parti är överlåtet åt en särskild soliist (bas). Dessa två solister äro de enda som förekomma. Kören utför dels folkskarornas roll, dels några interfolierande motetter. Orkestern (en stråkkvartett) utför några mellanspel samt ackompanjerar körerna, dock aldrig självständigt. Församlingen får tillfälle att delta i några inlagda koraler.

Verket kan gott rekommenderas till passionstidens musikandakter även i vårt land. Detta förutsätter dock inte bara en rent språklig översättning, vilken icke torde erbjuda större svårigheter. Även koralmelodierna böra »översättas». Anmälaren måste tillstå sin obekantskap med den officiella danska koralboken, men även om dessa melodier äro Emborgs

»egna» varianter, så måste man ändå utbyta dem mot våra svenska melodiformer, om församlingen verkligen skall kunna sjunga dem. Det kan icke anses som något attentat mot kompositionen. Även koralernas harmonisering skulle vinna på ett dylikt utbyte.

Beträffande utförandet är det väl ingenting som hindrar, att där så ske kan Petri', Judas' m. fl. repliker utföras av särskilda solister i st. f. av evangelisten. Möjligt är också att vissa körer skulle vinna på att utföras å capelia (stråkkvartetten har härvidlag heller ingen självständig uppgift utan utför endast körstämmorna).

S. S.

Gregoriansk praxis.

P. Gregor Schwake: Das Volk lernt gregorianischen Choral. Volkschoralpraxis. 96 sid. 1932. Verlag Laumann, Dülmen Westf. Mk. 2:75.

Dr Schwake är onekligen kompetent att vända frågan: Kan verkligen folk i allmänhet lära sig den gregorianska koralen? till ett mycket bestämt påstående: Folk lär sig gregoriansk koral. Han talar utifrån en mycket omfattande praktisk erfarenhet. Han har outtröttligt rest omkring från ort till ort och samlat omkring sig skolklasser, konfirmander, körmedlemmar och församlingsbor och övat in den gregorianska koralen till en högmässa. Han strävar till att få hela församlingen med och ej sällan har deltagareantalet i hans kurser uppgått till 2,000 och däröver. Från denna väldiga praktiska erfarenhet har Dr Schwake sammanställt sin, synnerligt förnämt utgivna, skrift. En väldig entusiasm och god kunskap om huru den gregorianska sången inövas talar därur.

A. A.

P. Bonifatius Gatterdam O. S. B.: Kleine Schule der Choralbegleitung. Verlag Friedrich Pustet, Regensburg. Häftad Mark 2:30.

För alla dem, som på egen hand något sysslat med den ej särdeles lätta saken

att sätta ackompanjemang till den gregorianska koralen, kommer säkerligen Pater Gatterdams lilla bok att bli till nytta och glädje. Det ringa omfånget (ca 100 sidor) och det väl genomtänkta framställningssättet gör boken ganska lättillgänglig. Naturligtvis fordras förkunskaper i harmonilära och någon vana i harmonisering. Den klara dispositionen och det stora antalet exempel underlätta i hög grad förståendet.

Givetvis har en dylik framställning sitt största intresse för romerska kyrkans tjänare. Men även en evangelisk kyrkomusiker skall säkert ha stort utbyte av boken. Jag tänker framför allt på de tyvärr kortfattade kapitlen om orgelspelet i allmänhet och om registrering vid »Choralbegleitung». Författaren varnar för »schwebende Register» såsom Voix céleste, Unda maris o. dyl. Han ger även andra anvisningar för planerandet av nya orglar. Dessa föreskrifter borde i sanning svenska organister fasta på.

Trycket och utstyrseln äro förnämliga, och det billiga priset bör ej verka avskräckande.

O. A.

Kyrkokonst.

Heinrich Lützelers, Die christliche Kunst des Abendlandes. Buchgemeinde Bonn 1932.

I H. Lützelers *Die christliche Kunst des Abendlandes* ha vi äntligen fått en stor syntetisk framställning av den kristna konstens historia, där synpunkten helt är religionsfilosofisk och där konstens monument skildras som andliga produkter, inställda i sin religiösa miljö. Att detta måste ske genom sträng förenkling av det historiska händelseförloppet säger sig självt, och redan bokens kapitelindelning förråder detta. Arbetets första del behandlar den kristna konstens »epos», som förf. betecknande kallar den äldre medeltidens och gotikens konst och den andra delen »tragedien» d. v. s. den moderna tiden. I avslutningen diskuteras den nutida kon-

stens möjligheter och tendenser i religiöst och kyrkligt hänseende.

Tyvärr förbjuder utrymmet ett närmare ingående på den utomordentligt uppslagsrika och givande framställningen av isynnerhet bokens första del. Förf. rör sig med en lärdomsapparat av mindre vanligt mått och hans skildring är visserligen icke lättläst men verkligt fängslande. Högst när han i sin interpretering av den romanska och gotiska tiden. Det väsentliga i den fornkristna konsten finner han i uppfattningen av Gud som en ande och som domare. Arkitektur såväl som bildkonst behärskas av en stor tanke: fly världen och älska Gud. Allt blir världsfrånvarande, asketiskt och riktas helt och hållet på det eviga. I motsats till denna stränga enhetlighet blir den romanska konsten — kyrkokonstens stora blomstringstid — rikare och representativare. En romansk kyrka uttrycker formeln: älska det eviga i det timliga, Gud i naturen; det jordiska skall bringas närmare Gud och det gudomliga närmare det jordiska. Gotiken upplöser den storartade enheten. Den älskar massan och mångfalden, men förmår ändå härska genom förenkling och systematisering. Här finnas emellertid tendenser till en upplösning, som bryter fram under den följande perioden. Individualismen och en begynnande panteistism kan t. ex. spåras även i arkitekturen. I nyare tidens religiösa konst ha dessa faktorer blivit bestämmande. Förvärldsligandet blir fullständigt. De mest utmärkande dragen äro konstnärens uppfattning av den egna förmågan (genikult), den sinnliga, formfulländade skönhetsens herravälde över andliga värden, en realistisk, på en materialistisk åskådning grundad formvärld samt övervärderingen av antiken och humanismen. Man finner nu, hur den profana konsten blir den ledande, hur en religiös konstnär ej längre uppträder som bärare av en stor för hela menigheten avsedd teologisk idé samt hur osäker, trevande han är, emedan han ej

medvetet känner de religiösa värdena. Särskilt i 1600- och 1700-talens konst blir urartningen påtagligare. Konstnären inspireras huvudsakligen av sin egen formglädje, hans skapelser (särskilt kyrkobyggnaderna) sammanhånga ofta med politiska förhållanden, och andan i hans verk blir än borgerligt enkel än erotiskt poängterad; skönhetstypen materialiseras och karaktäriseras av morbidez, av koketteri o. s. v. Slutligen blir intresset för miljö och landskap allt större. Som sammanfattande karaktärisering lägger förf. psalmistens klagan i den moderne konstnärens mun: »Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig? —» Slutdiskussionen kring den modernaste religiösa konsten stämmer dock trots denna svartmålnings mera till optimism.

De fragment, som anmälaren sammanställt ur några av Lützelers huvudtankar, ge tyvärr icke alls rättvisa åt hans framställning. Den måste läsas i sin helhet. Visserligen lämnar den kanske åtskilligt övrigt att önska ur rent konsthistorisk synpunkt. Det är givet, att ett syntetiskt betraktelsesätt av detta slag stundom måste öva våld mot fakta både ur historisk och stilistisk synpunkt. Men man börjer sig icke ovilligt i ett fall som detta. Här må dock erinras om, att den glänsande framställningen av det medeltida glasmåleriet lämpligen hade bort föras till skildringen av arkitekturen. Gotisk byggnadskonst kan nämligen icke tänkas utan denna prydnad — ett förhållande, som vi i våra dagar ha svårt att fatta, då så få bevarade monument numera vittna om den storartade enhetstanken i en gotisk katedral. Vidare äro förf:s hänvisningar till liturgiska texter för att illustrera sambandet med kyrklig tro och sed icke alltid så säkert daterade, att de kronologiskt svara mot konstmonumenten.

Bengt Cnattingius.

Hans Preuss: Das Bild Christi im Wandel der Zeiten. Deichertsche Ver-

lagsbuchhandlung; Leipzig 1932. Mk. 3: 80.

Fjärde upplagan av det i Tyskland så populära bildverket av professor Hans Preuss i Erlangen har nyss utkommit och innehåller 137 Kristusbilder från den kristna konstens barndom till expressionismen. I inledningen ges en översikt av Kristusbildens historia, och till varje bild är fogad en kort text. Båda innehålla många konsthistoriskt och religionspsykologiskt värdefulla iakttagelser och synpunkter, fastän anmälaren måste erkänna, att författaren i sitt tidigare verk »Die deutsche Frömmigkeit im Spiegel der bildende Kunst» (1926) visat större objektivitet och historisk blick. I föreliggande bildhäfte är den populära smaken tillgodosedd på ett sätt, som icke alldeles bör förbli opåtalad. Senrenässansens och barockens framställningar — än andefattiga än sinnligt smäktande — ha fått god plats till förfång för många värdefulla äldre verk, och de tyska 1800-talskonstnärerna äro representerade i alltför stor utsträckning. När de engelska preraphaeliterna icke fått vara med (lyckligtvis!) hade gärna både Richter, von Führich och Pfannschmidt kunnat undvaras. I jämförelse med dessa billiga gottköpstavlor verka moderna expressionistiska försök rent av storslagna. Här är också urvalet värt allt beröm.

Preuss bildhäfte förtjänar dock spridning även hos oss. Vore urvalet sorgfälligare skulle det rent av kunna bidra till utrotningen av de reproduktioner efter sentimentala, sötsliskiga och fadda religiösa målningar, som ymnigt förekomma i alla våra religiösa tidningar och tidskrifter. Därmed skulle en grundläggande och välbehövlig konststoppfostran av vårt kyrkofolk kunna åstadkommas.

Bengt Cnattingius.

Biografi.

Gunnar Rosendal: Rätte lärare II: Jesper Svedberg, Anders Nohrborg,

Henric Schartau. 208 s. Diakonistyrrelsens förlag 1932. Hft. 2:75.

I förra årgångens novembernummer omnämndes första delen av dr Rosendals samling av levnadsteckningar. Dess andra del har nu kommit. Författaren har här stannat inför gestalter ur den svenska kyrkans historia: Svedberg, Nohrborg och Schartau. Intrycket från den första samlingen förstärkes däri. Man lägger ogärna från sig boken innan den är till ända. Så frisk flyter skildringen, så levande träda gestalterna en till mötes. Starkast framträder, synes det mig bilden av Svedberg, kyrkofursten efter karolinska mått. Den typen passar det författaren väl att skildra. En betydligt svårare uppgift har han förelagt sig i den sista skildringen om Schartau. Det är säkert icke lätt att göra denne man rättvisa. Författaren säger själv att Schartau »alltid ter sig lika lockande, hög, majestätisk och oätkomlig». Det är uog en riktig iakttagelse. Och skildringen ger intrycket av att den gjorda teckningen för förf. betytt något av en brottning med problem om vilkas vansklighet han varit medveten. Man läser därför gärna uppsatsen.

A. A.

Pastoralt.

Gustav Jensen: Inför den heliga tjänsten. Övers. av Knut Norborg. Pro Caritate 1932. Pris kr. 3:50.

Det är — åtminstone när det gäller nä-

got äldre präster — överflödigt att påpeka, vilken betydelsefull bok detta är för alla dem som stå i helig tjänst. Vi präster böra vara tacksamma för att en sådan klenod i böckernas värld blivit överflyttad till svenska. Ej för att norska språket förut skulle hindrat oss att tillägna oss skatterna i denna bok, men den kommer oss dock på ett särskilt sätt närmare och blir väl förmodligen ock mera spridd, därigenom att den blivit iklädd svensk språkdräkt. (Några korta biografiska upplysningar om förf. hade dock varit önskvärda.)

Här talar en präst av Guds nåde, en av dessa välsignade, som vi alla ha gott av att lyssna till. Det är märkligt, vilken stilla och försynt stämma denna präst har. Men hur kan ej denna stämma bliva både stark i helig hänförelse och innerlig i ödmjuk tillbedjan, både glödande i helig harm över prästers försumlighet och närgånget rannsakande, när det gäller att draga fram prästernas fel och brister. Och allt som säges, genomtränges av den renaste kärlek till Herren och till tjänsten.

Här är en bok, som leder själasörjarna fram till en själasörjare. Präst, lyssna till den andlige fader, som här talar, och låt Gud förödmjuka dig och upprätta dig för att sedan så mycket mera kunna använda dig i helig tjänst!

E. L.

Meddelanden.

Val. Till innehavare av förenade tjänster ha valts i: Kvillinge, Ög., E. Malmqvist, Lindome; Hellvi, Gotl., K. G. Engfelt, därstädes; Skoehall i Fors, Älvb., K. G. Söderlund, därst.

Kyrkosångsmötet i Upsala. Med ändring av Centralorganisationernas i Stockholm fattade beslut har styrelsen för Arkitektstiftets kyrkosångsförbund bestämt tid

för höstens kyrkosångsmöte till den 20—23 oktober. — Stiftsförbundens sekreterare ombedjas till Domkyrkokantor Harald Colleen insända förbundens separatprogram.

Arnold Mendelssohn, den tyska kyrkosångsrörelsens grand old man, har avlidit i Darmstadt den 18 febr. En redan planerad uppsats om hans körkompositioner skall inflyta i något av de närmaste numren.

För högmässan:

Psalmer: 136: 1. 133. 138: 1—2. 137: 1—4.
(137: 5—6. 153.) 134: 3.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium:
H. o. W. nr 14.

För aftonsången:

Psalmer: 136: 1—4. 530: 1—4. 529: 5, 6.

För veckans dagliga andakter:

Tisd. 6. Sv. psb. 134: 1—2. 134: 3. Psalt.
87. Kol. 4: 2—18.
Onsd. 7. Sv. psb. 133: 1—2. 133: 3—4.
Psalt. 25: 4—14. Efes. 1: 1—2: 10.
Torsd. 8. Sv. psb. 135: 1—2. 135: 3. Psalt.
23. Efes. 2: 11—3: 21.
Fred. 9. Sv. psb. 137: 1—2. 137: 5. Psalt.
55: 2, 5—9, 23. Efes. 4: 1—5: 2.
Lörd. 10. Sv. psb. 138: 1—2. 138: 3. Psalt.
92: 2—8, 13—16. Efes. 5: 3—33.

ANNANDAG PINGST.

(Röd skrud.)

För högmässan:

Psalmer: 131: 1, 2. 147: 1—3. 136: 4. 135.
(137: 5, 6. 153.) 24: 5.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium:
Raasted: Nu bede vi den Helligaand.

För aftonsången:

Psalmer: 118. 102: 4—5. 532: 5.

HELIGA TREFALDIGHETSDAG.

(Röd skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 24: 1—4. 24: 5. Psalt. 33: 1—12.
Jes. 43: 10—13.
Bön: Se Tidskriften 1932, sid. 65.

För högmässan:

Psalmer: 23. 24: 2—5. 134: 2. 118. (137:
5—6. 153.) 272: 3.
Kyrkobön: Alternativ II. Postludium:
Alberti: Der du bist drei in Einigkeit
(Ch. a. M.).

För aftonsången:

Psalmer: 569: 1—4. 157: 8—14. 194: 4.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 12. Sv. psb. 22. 133: 7. Psalt. 108:
2—7. Efes. 6: 1—24.
Tisd. 13. Sv. psb. 214: 1. 214: 6—7. Psalt.
116: 1—9. Hebr. 1: 1—2: 18.
Onsd. 14. Sv. psb. 199: 1—2. 199: 4. Psalt.
141: 1—4. Hebr. 3: 1—4: 16.
Torsd. 15. Sv. psb. 394: 1—2. 394: 3.
Psalt. 138. Hebr. 5: 1—6: 20.
Fred. 16. Sv. psb. 194: 1—2. 194: 3. Psalt.
77: 2—15. Hebr. 7: 1—28.
Lörd. 17. Sv. psb. 383: 4. 383: 5. Psalt.
100. Hebr. 8: 1—9: 14.

Bibelläsningarna ur Nya Testamentet för den dagliga andakten äro i huvudsak efter E. Eidem: Vår Frälsnings evangelium (Diakonistyrelsens förlag). Psalmvalet för högmässan ansluter sig nära till G. T. Lundblads Psalmvalslista, ny upplaga av K. Peters (Gleerups förlag). Postludierna äro huvudsakligen hämtade ur Hamburger og Wöldike: Orgelmusik till Gudstjenestebrug — H. o. W. (Hansens förlag); Choralvorspiele alter Meister — Ch. a. M. — (Edition Peters); 18 Orgelchoraler av Raasted, op. 58 (Hansens förlag).

Nya orglar.

Från A. Mårtenssons Orgelfabrik A.-B.*I Lövestads kyrka, Lunds stift.*

Disposition: Manual I (omfång C—g^{'''}). Borduna 16', Principal 8', Flûte harmonique 8', Gamba 8', Borduna 8', Oktava 4', Oktava 2', Mixtur 3—4 chor. Manual II (omfång: C—g^{'''}). 8'-stämmorna utbyggda till g^{'''}). Principal 8', Rörflöjt 8', Salicional 8', Voix céleste 8', Flûte octaviante 4', Waldflöjt 2', Trumpet 8'. Pedalen (omfång: C—f'). Subbas 16', Ekobas 16', Cello 8', Oktava 4', Basun 16'.

Koppel m. m. Unisonkoppel: I/Ped., II/Ped., II/I. Oktavkoppel: 4'I, 4'II/I, 16'II/I. Två fria kombinationer. Tre fasta kombinationer: Mf., Forte och Tutti. Re-

gistersvällare. Svällverk för manual II. Fritt inställbar, automatisk pedalväxel.

I Pjätteryds kyrka, Växjö stift.

Disposition: Manual I (omfång C—g^{'''}). Borduna 16', Principal 8', Hohlflojt 8', Oktava 4', Rauschkvint 2 2/3', Trumpet 8'. Manual II (omfång: C—g^{'''}). 8'-stämmorna utbyggda till g^{'''}). Gamba 8', Gedackt 8', Salicional 8', Traversflöjt 8', Voix céleste 8', Flauto amabile 4'. Pedalen: (omfång: C—f') Subbas 16', Ekobas 16', Cello 8'.

Koppel m. m. Unisonkoppel: I/Ped., II/Ped., II/I. Oktavkoppel: 4'I, 4'II/I, 16'II/I. En fri kombination. Tre fasta kombinationer: Mf., Forte och Tutti. Svällverk för manual II. Registersvällare. Automatisk pedalväxel.

LEDIGFÖRKLARADE KYRKOMUSIKERTJÄNSTER

A. Enbart kyrkliga tjänster.

Organist- och kantorsbefattningen i Göteborgs Johannesbergs församling sökes före 7 april. Lön 4,404 kr. + 3 ålders- tillägg å 360 kr.

Kantorsbefattningen i Kungsholms församling, Stockholm, sökes före 28 april. Lön 2,400 kr. + 2 ålderstillägg å 300 kr.

B. Förenade med folkskolläraretjänster.

I Oja (adr. Burgsvik, Gotlands län) sökes före 20 mars. Lön 400 kr.

I Kville (adr. Aby, Östergötlands län) sökes före 23 mars. Lön 800 kr.

I Råneå (adr. Råneå, Norrbottens län) sökes före 24 mars. Lön 800 kr. + 175 kr. pr rum för bostad och vedbrand.

I Köping (adr. Tingsdal, Kalmar län) sökes före 24 mars. Skolform A. Lön 600 kr.

I Älvdalen (adr. Älvdalen, Kopparbergs län) sökes före 24 mars. Skolform B1. Lön 800 kr. + 3 ålderstillägg å 100 kr. (Se annons å sid. VIII.)

I Taxinge (adr. Taxinge-Näsby, Stockholms län) sökes före 27 mars.

I Rogsta (adr. Rogsta, Gävleborgs län) sökes före 1 april. Skolform C1. Lön 800 kr.

I Klobo (adr. Fogelfors, Kalmar län) sökes före den 2 april. Skolform B1. Lön 500 kr.

I Timmele (adr. Ulricehamn) sökes före 4 april. Lön 600 kr.

I Tutaryd (adr. Tutaryd, Kronobergs län) sökes före 13 april. Skolform B2. Lön 350 + avkastning av klockarbol.

I Dagsås (adr. Risen, Hallands län) sökes före 14 april. Skolform B2. Lön 500 kr.

Hymner

för blandad kör.

Marie bebådelsedag 3 st. Fastan
25 st. Påsk 13 st. Bönsöndagen
2 st. Kristi Himmelfärdsdag 11 st.
2:a Bördagen 9 st. Pingst 13 st.

Alla å lösa blad i prislägena 7 å 10
öre pr st. Förteckning gratis från

Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm 7.

Läs

Församlingsbladet

Begär provnummer!

Prenumerera!

Helår: 52 16 sid. nr. På posten kr. 3:75.

FÖRENINGEN

PIETAS

ATELJÉ FÖR KONSERVERING
AV KYRKLIGA TEXTILIER

STATSUNDERSTÖDD

ÖSTERMALMSG. 26 · STOCKHOLM

TEL. 20 55 35

SEKR. AGNES GEIJER

Välj en värdig, stilfull

Gravvård

bland vårt stora urval.
Material och utförande
det allra förnämsta.

BRÖDERNA STYRENIUS

Stenhuggeri A.-B., Västervik

RENOVERINGAR

Framtagning av äldre målningar
å trä- och murytor.

KYRKOMÅLERI

ORNAMENTIK

ANTIKMARMORERING

★

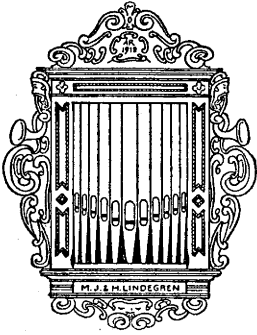
C. O. SVENSSON

LÅNGEDRAG : GÖTEBORG

★

AV RIKSANTIKVARIEN
GODKÄND KONSERVATOR

MODERATA PRISER

H. Lindegren, Orgelfabrik

2:dra Långgatan 39, GÖTEBORG

TELEFONER: Bostad och Kontor 426 38, Fabriken 493 38

Tillverkning av piporglar med precis ton-
angivning och en enastående hållbarhet.
Intonationen utföres efter såväl äldre som
nyare metoder.

Verkligt kvalitetsarbete till moderat pris

Över 25 års praktik

Herman Nordfors & Co. PIPORGELFABRIK LIDKÖPING

Tel. Kontoret 145. Tel. Bostaden 592.

Tillverkar piporglar efter nyaste konstruk-
tioner. Moderniseringar, insättning av elek-
trisk bältdrift och stämningar utföras om-
sorgsfullt. Finaste intyg från framstående
musici. Dispositions- och kostnadsförslag på
begäran omgående gratis.

FÖR ORGANIST- EXAMEN förbereda:

Växtö

Elof Larsén
Domkyrko-organist

Växtö

Hälsingborg.

J. ASSARSSON
Organistskola

Närmare genom prospekt.

HÄLSINGBORG, S. Storgatan 19 — Tel. 29 60

Luleå

Undertecknad lämnar undervisning i har-
monilära och praktisk modulation pr kor-
respondens. Uppgifter till självstudium för
blivande elever lämnas kostnadsfritt. Pri-
vat organistkurs anordnas und. sommaren.

G. Harlin,
Domkyrkoorganist.

Tel. 12 70.

A.-B. TEXTILATELIER

LICIUM

BIRGER JARLSGATAN 18
STOCKHOLM

TEL. 61 08 40 TFL.

KYRKLIG SKRUD

VAXLJUS

SKISSER o. PRISUPPGIFTER
KOSTNADSFRIIT

**BIBLAR GODA BAND
BILLIGA PRISER
PSALMBÖCKER**
DIAKONISTYRELSENS BOKFÖRLAG, STOCKHOLM.

Handarbetets Vänner

Kyrkliga textilier

Omsorgsfulla renoveringar

Stureplan 2, Stockholm

ÅKERMAN & LUNDS

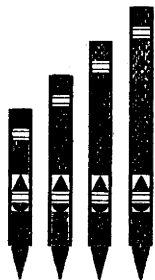
NYA ORGELFABRIKS AKTIEBOLAG

KUNGL. HOVLEVERANTÖR.

Tel. 26

SUNDBYBERG

Tel. 26

Tillverkning av Piporglar
för kyrkor, kapell och konsertsalar.

Om- och tillbyggnader,
reparationer, omställningar och ren-
göringar av gamla orgelverk, samt
inmontering av elektriska blåsverk
utföras.

*Uteslutande svenskt material och
arbete.*

ANTEPENDIER

MÄSSHAKAR

HÅVAR

PRÄSTKAPPOR

LJUSSTAKAR

VAXLJUS KRUCIFIX

M. M.

LIBRARIA

LÄSTMAKAREGAT. 30, TEL. 103523

STOCKHOLM

Förenade ordin. folkskollära- re-, organist-, kantors- och klockaretjänsterna

i Älvdalen, Kopparbergs län, kungöras härmed till ansökan lediga för manlig sökande inom 42 dagar från första kungörandet i Post- och Inrikes Tidningar ¹¹/₂ 1933. Tjänsterna, lediga genom nuvarande innehavarens inträde i pensionsålder, tillträdas den 1 juli 1933 om valet då vunnit laga kraft. Skolform B 1. Lärarelön enligt lag. Slöjdskola och för handel yrkesbetonad fortsättningsskola finnes. Skolan, som är belägen inom Kyrkbyn och nära intill järnvägsstationen, är nybyggd, med fristående, präktig lärarebostad å 6 rum och kök. Lönen för de kyrkliga tjänsterna utgör kontant 800:— kr. per år med tre ålderstillägg å vardera 100:— kr. efter 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring på platsen. God orgel, byggd 1905, med 21 stämmor, fördelade på 2 man., finnes. Ansökan ställes till Kyrko- och Skolrådet, Älvdalen.

18. 3. 1933

Stockholm 1933, Svenska Tryckeriaktiebolaget.

